

OPINNÄYTETYÖ

**Ville Kurikka
Antti Partanen
2013**

**Rovaniemen ammattikorkeakoulun
liikunnanohjaajakoulutuksen ensimmäisen
vuoden opiskelijoiden kokemuksia ja
kehitysideoita ongelmaperustaisesta
oppimisesta**

ROVANIEMEN AMMATTIKORKEAKOULU

TERVEYS- JA LIIKUNTA-ALA

Liikunnan ja vapaa-ajan koulutusohjelma

Opinnäytetyö

**Rovaniemen ammattikorkeakoulun liikunnanohjaaja-
koulutuksen ensimmäisen vuoden opiskelijoiden ko-
kemuksia ja kehitysideoita ongelmaperustaisesta op-
pimisesta**

Ville Kurikka
Antti Partanen

2013

Toimeksiantaja: Rovaniemen ammattikorkeakoulu

Ohjaaja Tommi Haapakangas

Hyväksytty _____ 2013 _____

Tekijät	Ville Kurikka ja Antti Partanen	Vuosi	2013
Toimeksiantaja Työn nimi	Rovaniemen ammattikorkeakoulun liikunnanohjaajakoulutuksen ensimmäisen vuoden opiskelijoiden kokemuksia ja kehitysideoita ongelmaperustaisesta oppimisesta		
Sivu- ja liitemäärä	34 + 2		

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää opiskelijoita haastatteleamalla vuonna 2012 aloittavien liikunnanohjaajaopiskelijoiden näkemyksiä uudesta opetussuunnitelmasta. Ongelmaperustainen oppiminen otettiin käyttöön kokonaisuudessaan ensimmäistä kertaa Suomessa liikunta-alalla Rovaniemen ammattikorkeakoulussa 2012–2013. Tutkimus on laadullinen tutkimus, joka toteutettiin haastatteleamalla kahdeksaa uutta ensimmäisen vuosikurssin opiskelijaa. Haastatteluiden avulla selvitimme haastateltavien kokemuksia ja kehitysideoita ongelmaperustaisesta oppimisestä. Ensimmäiset haastattelut toteutettiin joulukuussa 2012 suullisesti ja kuvataksamme koko vuoden prosessia seuraavat haastattelut suoritettiin kirjallisesti touku-kuussa 2013.

Kuvasimme haastatteluiden aineistoa sisällönanalyysimenetelmällä. Tutkimuksen tuloksina saimme paljon hyödyllisiä kehitysideoita ongelmaperustaiseen oppimiseen ja tutoriaalityöskentelyyn. Toukokuun haastatteluiden tuloksista huomasimme haastateltavien suhtautumisen ongelmaperustaiseen oppimiseen muuttuneen ensimmäisen vuoden aikana. Suhtautuminen oli positiivisempaa ja heidän työskentelytavoistaan oli tullut luontevampaa. Opiskelijat ja opettajat kehittivät tutoriaalityöskentelyä läpi vuoden ja tämä näkyi kevään haastatteluissa.

Tutkimuksen johtopäätöksenä voidaan esittää, että ongelmaperustainen oppiminen voi olla alussa hankalaa, mutta sitä kehitettäessä ja tutoriaalivaiheiden rutinoituessa siitä voidaan saada opiskelijoille hyödyllinen ja mieluisa oppimistyyli. Tutkimustuloksia voidaan käyttää apuna ongelmaperustaisen oppimisen opetussuunnitelman kehittämiseksi liikunta-alalle ja mahdollisesti myös muille aloille ammattikorkeakoulussa.

Avainsanat	Ongelmaperustainen oppiminen, kehitysideat, opiskelijan näkemykset, PBL
-------------------	---

Author	Ville Kurikka and Antti Partanen	Year	2013
Commissioned by	Rovaniemi University of Applied Sciences First Year Sports And Leisure Students Experiences And Development Ideas of Problem Based Learning		
Subject of thesis			
Number of pages	34 + 2		

The purpose of this study was to find out about the views that sports and leisure students of the Rovaniemi University of Applied Sciences have of the new PBL curriculum. Problem based learning was put to use in totality for the first time in Finland in physical education in the Degree Programme of Sports and Leisure of Rovaniemi University of Applied Sciences during the years 2012-2013. This study is a qualitative research that was executed by interviewing eight new sports and leisure students. By interviewing the informants we found out about their experiences and ideas on how to develop problem based learning. The first interviews were executed orally in December 2012 and in order to describe the whole year process the second interviews were executed in writing in May 2013.

The interview material has been described by using the content analysis method. There were a lot of useful material on how to develop problem based learning and tutorial work. We noticed from the May interviews that the attitudes toward problem based learning have changed during the first year. Towards the second year the attitudes were more positive. Also the students had become more familiar with the working methods. The teachers and students developed in tutorial working during the whole year and you could see the difference between the December and May interview results.

The conclusion of this study was that problem based learning can be difficult at the beginning. However by developing the process of problem based learning and through learning of the routines it can become a very useful and pleasant study method. The results of this study can be used to develop the problem based learning curriculum in the Degree Programme of Sports and Leisure and in other physical education institutes. Furthermore also it can be used in other sectors of education at the universities of applied sciences.

Key words	problem based learning, developing ideas, views of student
------------------	--

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	1
2 TUTKIMUKSEN TAVOITE	2
3 ONGELMAPERUSTAINEN OPPIMINEN	3
3.1 ONGELMAPERUSTAISEN OPPIMISEN TAVOITTEET	3
3.2 TUTORIAALIN ROOLIT	4
3.3 SYKLIN ETENEMINEN.....	5
3.4 ARVIOINTI JA MOTIVAATIO	6
3.5 ROVANIEMEN AMMATTIKORKEAKOULUN LIIKUNNANOJAJAKOULUTUS.....	6
3.6 JOHDATUS LIIKUNTA-ALAN OPINTOIHIIN - JA LIIKKUVAN LAPSEN KEHITYKSEN TUKEMINEN - OPINTOJAKSOT	7
4 MENETELMÄLLISET LÄHTÖKOHDAT.....	8
4.1 HAASTATTELU AINEISTONKERUUMENETELMÄNÄ	8
4.2 OTANNAN VALITSEMINEN	9
4.3 AINEISTOLÄHTÖINEN SISÄLLÖNANALYYSI.....	10
5 TUTKIMUSTULOKSET.....	11
5.1 OPISKELIJOIDEN TAUSTA	11
5.2 JOHDATUS LIIKUNTA-ALAN OPINTOIHIIN - OPINTOJAKSON KOKEMUKSET JA KEHITYSIDEAT	11
5.3 VALMIUDET OPISKELUUN	14
5.4 LIIKKUVAN LAPSEN KEHITYKSEN TUKEMINEN - OPINTOJAKSON KOKEMUKSET JA KEHITYSIDEAT	15
5.5 TUTORIAALITYÖSKENTELY	16
<i>5.5.1 Sykliä ajankäyttö .....</i>	<i>16</i>
<i>5.5.2 Roolit.....</i>	<i>18</i>
<i>5.5.3 Päätötutoriaalin onnistuminen .....</i>	<i>22</i>
5.6 KEHITYSIDEAT KOKONAISUUTEEN.....	24
5.7 KEVÄÄN HAASTATTELU.....	25
5.8 TULOSTEN HYÖDYNNETTÄVYYS.....	28
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	29
LÄHTEET	34
LIITTEET	35

1 JOHDANTO

Opinnäytetyömme aiheena on ongelmaperustainen oppiminen (PBL) Rovaniemen ammattikorkeakoulun liikunnanohjaajakoulutuksessa. Tutkimme opiskelijoiden kokemuksia kyseisestä opetusmuodosta. Haastattelujen pohjalta selvitämme myös, kuinka opiskelijat haluaisivat kehittää tätä opetusmuotoa. Haastattelujen tuloksia on mahdollista käyttää kehitettäessä ongelmaperustaista oppimista. Liikunnanohjaajakoulutuksessa otettiin käyttöön uusi opetussuunnitelma syksyllä 2012 aloittaville ensimmäisen vuoden opiskelijoille. Tässä opetussuunnitelmassa jokainen kurssi käydään ongelmaperustaista oppimista käyttäen.

Ongelmaperustainen oppiminen (PBL) on aiheena todella ajankohtainen, sillä se otetaan käyttöön kaikkiin Rovaniemen ammattikorkeakoulun koulutusaloihin syksyllä 2013. Tämä aihe alkoi kiinnostaa meitä keväällä 2012, koska toisen opintovuoden aikana tutustuimme PBL- opetusmuotoon joillakin kursseillamme. Ongelmaperustainen oppiminen jakoi mielipiteitämme ja herätti paljon erilaisia ajatuksia. Tässä laadullisessa tutkimuksessa paneudumme opiskelijan näkökulmaan ongelmaperustaisesta oppimisesta.

Ongelmaperustaista oppimista opetusmuotona on käytetty jo monilla koulutusaloilla ympäri Suomea. Ensimmäisen kerran ongelmaperustaista oppimista testattiin Tampereella 1994 luokanopettajien koulutusohjelmassa. (Kasvatus ja aika 2010.) Liikunnanohjaajakoulutuksessa tämä opetusmuoto on kokonaisuutena Suomessa ensimmäisen kerran testissä syksyllä 2012.

Ongelmaperustaisen oppimisen (PBL) on tarkoitus lähentää opiskelua ja työelämää sekä kehittää oppilaiden vuorovaikutustaitoja. Tällainen opetus tapahtuu opettajan valitsemien työelämälähtöisten ongelmien avulla. Opiskelijat ratkaisevat näitä ongelmia pienissä ryhmissä. Jokaisessa ryhmässä valitaan ryhmälle puheenjohtaja, tarkkailija ja sihteeri. Ongelman ratkaisemiseksi opiskelijat käyvät puheenjohtajan johdolla tutoriaalin, jonka jälkeen alkaa itsenäinen tiedonhaku (Poikela 2002, 140). Kun tiedonhaut ovat suoritettu, ryhmän jäsenet jakavat tiedonhaun tulokset. Tiedonhaku kehittää opiskelijoita itsenäiseen työskentelyyn, jota tarvitaan myös työelämässä.

2 TUTKIMUKSEN TAVOITE

Tutkimuksemme tavoitteena on selvittää haastattelemalla opiskelijoiden näkemyksiä ongelma-perustaisesta oppimisesta. Haastattelujen avulla pyrimme saamaan kehitysideoita opiskelijoilta ja haluamme kuulla heidän omia kokemuksiaan ongelma-perustaisesta oppimisesta. Ensimmäiset haastattelut suoritimme joulukuussa 2012, jolloin saimme haastateltavilta tuoreita mielipiteitä kahdesta ensimmäisestä opintojaksosta. Toiset haastattelut suoritimme toukokuussa 2013. Suorittamalla haastattelut myös opiskelijoiden ensimmäisen lukuvuoden lopussa, saimme kuvaa ongelma-perustaisesta oppimisesta koko vuodelta. Näin näimme miten prosessi on kehittynyt ja miten opiskelijat suhtautuivat uuteen opetusmuotoon keväällä.

Tutkimuksemme on laadullinen tutkimus, jossa tarkastelemme ongelma-perustaista oppimista opiskelijoiden ajatuksien ja mielipiteiden kautta. Laadullisessa tutkimuksessa yleisimpiä aineistonkeruumenetelmiä ovat haastattelu, kysely ja havainnointi (Tuomi – Sarajärvi 2009, 71). Laadullisessa tutkimuksessa aineiston määrä on pieni ja tutkimuksessa ei pyritä tilastollisiin yleistyksiin. Niissä pyritään kuvaamaan jotain tapahtumaa tai ilmiötä, ymmärtämään toimintaa tai antamaan mielekäs tulkinta tutkittavalle aiheelle. (Tuomi – Sarajärvi 2009, 85.)

Tutkimuksemme aihe rajautuu Rovaniemen ammattikorkeakoulun liikunnanohjaajakoulutuksen ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoihin. Rajaamme aiheen ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoihin, koska heidän opetussuunnitelmansa koostuu kokonaisuudessaan ongelma-perustaisesta oppimisesta.

3 ONGELMAPERUSTAINEN OPPIMINEN

3.1 Ongelmaperustaisen oppimisen tavoitteet

Ongelmaperustainen oppiminen (PBL) juontaa juurensa aina 1950- luvun lopulle saakka. Kyseisen opetusmuodon ensimmäiset kokeilut tehtiin lääkärikoulutuksessa kanadalaisessa Canadian McMaster yliopistossa. ”*Sillä pyrittiin jäsentämään kokonainen opetusohjelma opiskelijakeskeisen monitieteellisen opetuksen ympärille, ja tätä kautta haluttiin luoda perusta koko elämän kestävälle ammatinharjoittamisessa oppimiselle*”. Vuoteen 1980 mennessä ongelmaperustainen oppiminen oli levinnyt maailmanlaajuisesti jo monille eri koulutusaloille. (Boud - Feletti 2000, 17.)

Nykypäivänä PBL - metodia sovelletaan monilla eri ammatillisen koulutuksen aloilla, erityisesti terveystieteissä (Poikela 2002, 33). Rovaniemen ammattikorkeakoulun kaikilla eri aloilla otetaan PBL käyttöön vuoden 2013 syksyllä.

Ongelmaperustainen oppiminen on tietoa, ymmärtämistä ja koulutusta koskeva ajattelutapa. Se poikkeaa ratkaisevasti perinteisen sisältökeskeisen oppimisen taustalla olevasta ajattelusta siten, että opiskelija hakee itse tiedon, eikä sitä hänelle suoraan kerrota. (Boud - Feletti 2000, 55.) Perinteinen opetustyyli kuormittaa opiskelijoita liiallisella ulkoa oppimisen painottamisella. Tämän takia nykyisin monet koulutusalat suosivat ongelmaperustaista oppimista.

Ongelmaperustaisen oppimisen tavoitteena on, että opiskelijat saisivat muodostettua kokonaisia tietorakenteita yksittäisten tiedon palasten sijaan. Tämä palvelee parhaiten tiedon myöhempää mieleen palauttamista ja jatkuvaa oppimista. (Poikela 2002, 149.) Lisäksi ongelmaperustaisen oppimisen tavoitteena on kehittää opiskelijaa itseohjautuvan oppimisen suuntaan. Itseohjautuva opiskelija osaa itse hakea tiedon ja arvioida sen luotettavuuden. (Lähteenmäki 2006, 31.)

Ongelmaperustaisessa oppimisessa sisältöjen sijaan oppimisen lähtökohtana ovat työelämälähtöiset, huolellisesti suunnitellut ja laaditut ongelmat (Poikela - Poikela 2005, 36). Poikelat toteavat: ”*Oppiminen ei tapahdu ainoastaan kuuntelemalla, vaan oppijan oman aktiivisen kyselyn ja tiedonhankinnan kautta. Tällainen toimintatapa mahdollistaa hyvin rakentuneen tietoperustan*

ja perusteellisen oppimisen.” (Poikela - Poikela 2005, 60.) Oikeanlaisten ongelmien valinta opettajalla on suuressa merkityksessä opiskelijoiden kehityksen kannalta.

Ongelmaperustaisessa oppimisessa opettaja ei määrää, mikä on olennaista sisältöä, vaan opiskelija itse etsii ja hakee tarvittavan tiedon, minkä avulla hän voi lähestyä ongelmaa (Poikela - Poikela 2005, 33). Ongelmalähtöisessä oppimisessa opettaja ei myöskään luennoi opiskelijoille, vaan hyödyntää asiantuntijoita kertomassa oikeista työelämän tilanteista. Opettaja itse voi toimia myös asiantuntijana. Opettaja toimii tunneilla tutorina, joka ohjaa opiskelijoita oikeaan suuntaan ongelman ratkaisemisessa. Tutor-opettajan rooli on myös tarkkailla ja arvioida opiskelijoiden työskentelyä (Poikela 2002, 145).

”Konstruktivistisen oppimisnäkemymksen mukaan oppija rakentaa eli konstruoi itse tietoaan.” Oppija tekee yksilöllistä tulkintaa havaintojensa perusteella yhdistellen niihin aikaisemmin opittuja tietoja.” *Oppimisprosessi ja siihen liittyvä aikaisemman tiedon aktivointi, samoin kuin uuden tiedon hankinta, käynnistyy ongelmien avulla.*” (Lähteenmäki 2006, 28.) Näin ollen konstruktivistisen opetustyylin periaatteet toteutuvat ongelmaperustaisessa oppimisessa (Atjonen – Uusikylä 2005, 23 - 24, 114).

3.2 Tutoriaalin roolit

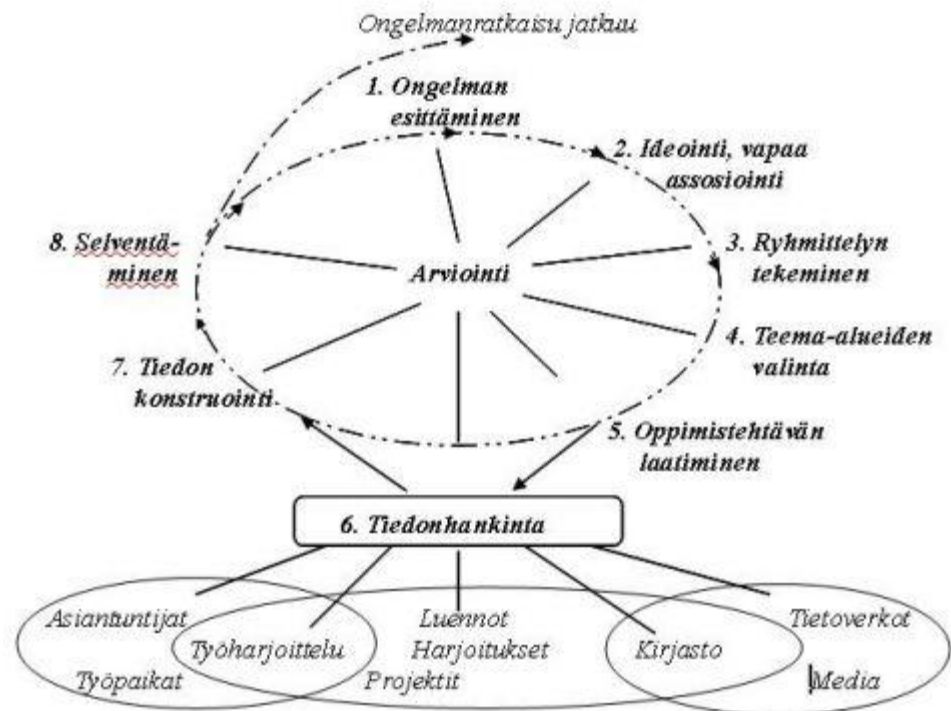
Ongelmaperustaisessa oppimisessa tutoriaali alkaa ongelman esittämisellä. Tutoriaalissa ovat mukana tutor-opettaja sekä 7-10 hengen opiskelijaryhmä (Poikela - Poikela 2005, 34). Sama ryhmä toimii yhdessä koko syklin ajan. Ensimmäisessä vaiheessa valitaan ryhmälle puheenjohtaja, tarkkailija ja sihteeri.

Puheenjohtajan tehtävänä on pitää huolta ongelman ratkaisemisen etenemisestä (Poikela 2002, 140). Hän jakaa myös puheenvuoroja ryhmän työskentellessä, muuten ryhmä saattaisi olla hiljaa, puhua toisten päälle tai keskustella asiaankuulumattomista asioista. Sihteerin tehtävä on kirjoittaa pöytäkirjaa. Näin saadaan ryhmän ideat sekä päätökset kirjattua ylös. Tarkkailijan rooli on tehdä havaintoja jokaisesta ryhmän jäsenestä ja antaa palautetta heidän työskentelystään ja osallistumisestaan kesken tutoriaalin sekä myös

tutoriaalin lopussa. Samalla puheenjohtaja, tarkkailija ja sihteeri osallistuvat muiden tavoin ongelman ratkaisemiseen. (Loppela 2009, 11.)

3.3 Syklin eteneminen

Ongelmaperustaisen oppimisen sykli tarkoittaa yhden ongelman ratkaisun selvittämiseen vaadittavaa, kahdeksasta eri osa-alueesta koostuvaa kiertoa.

Kuvio 1. Ongelmaperustaisen oppimisen syklin eteneminen (Poikela - Poikela 2010)

Ensimmäisessä vaiheessa ryhmälle esitetään ongelma ja jäsenten on tarkoitus päästä yhteisymmärrykseen ongelmaan sisältyvästä näkökulmasta (Poikela - Poikela 2005, 37). Toisessa vaiheessa on tarkoitus ideoida vapaasti ja saada selville oppilaiden aikaisempi tieto kyseistä asiasta. Kolmannessa vaiheessa oppilaat keräävät samanlaiset ideat eri kategorioiksi ja nimeävät kyseiset kategoriat. (Nummenmaa – Poikela 2006, 77.) Neljännessä vaiheessa valitaan aktuaalisimmat (tärkeimmät) kategoria-alueet äänestämällä. Viidennessä vaiheen tarkoitus on määritellä ongelman ratkaisemisen kannalta tärkeimmät tavoitteet ja laatia oppimistehtävät eli tiedonhakukysymykset jokaiselle ryhmän jäsenelle. (Poikela - Poikela 2005, 37.)

Kuudes vaihe on itsenäistä tiedonhankintaa, yksin tai pienryhmissä. Tässä vaiheessa jokaisella ryhmäläisellä on selvillä oma tiedonhakutehtävä, johon

he etsivät vastauksia muun muassa haastattelujen, asiantuntijaluentojen, Internetin ja kirjallisuuden avulla (Nummenmaa – Poikela 2006, 77). Syklin seitsemännessä vaiheessa opiskelijat kokoontuvat jälleen tutoriaalin merkeissä. Tämän tutoriaalin tarkoitus on käydä koko ryhmälle läpi oman tiedonhaun tulokset. Tämä vaihe on testi sille, miten hyvin tiedonhaku on tuottanut tulosta ja miten ongelma pystytään käsitteellistämään uudelleen. Syklin viimeisessä, eli kahdeksannessa vaiheessa ryhmä vertailee hakemaansa tietoa alkuperäiseen ongelmaan ja tarkastelevat, ovatko he päässeet asettamiinsa oppimistavoitteisiin, vai tarvitaanko vielä uusi tiedonhaku. (Nummenmaa – Poikela 2006, 77; Poikela - Poikela 2005, 37.)

3.4 Arviointi ja motivaatio

Arviointi kuuluu syklin jokaiseen vaiheeseen. Opiskelijat tekevät sekä itse-, että vertaisarviointia. Vaikka arviointia käytetään syklin jokaisessa vaiheessa, on silti hyvä käydä tutoriaalin lopussa palaute- ja arviointikeskustelu. Näin kaikki ryhmän jäsenet saavat tietoa omasta toiminnastaan ryhmässä, omasta oppimisestaan ja ongelmanratkaisun kulusta. (Poikela - Poikela 2005, 37.) Palautekeskustelu parantaa myös ryhmän sisäistä vuorovaikutusta. Ongelmaperustaisessa pedagogiikassa vuorovaikutus ryhmäläisten välillä on tärkeää tavoitteiden saavuttamisen kannalta.

Ongelmien ratkaisemiseen auttaa ryhmän hyvä motivaatioilmasto. Motivaatioilmasto on opetustilanteen psykologinen ilmapiiri. Tähän vaikuttavat kaikki tilanteessa toimivat henkilöt sekä opettajan tekemät opetukselliset ratkaisut. (Heikinaho - Johansson – Huovinen 2007, 446.)

Motivaatio vaikuttaa merkittävästi opiskelijan oppimistuloksiin ja siksi heillä tulisi olla oma halu tavoitteen saavuttamiseksi. Ilman hyvää motivaatiota oppijan aktiivisuus ja panostaminen toimintaan eri tilanteissa kärsii. Tämä vaikuttaa koko ryhmään ongelmaperustaisessa pedagogiikassa. (Poikela 2002, 153.) Näin ollen jokaisen ryhmän jäsenen sekä tutor-opettajan henkinen ja fyysinen läsnäolo on todella tärkeää.

3.5 Rovaniemen ammattikorkeakoulun liikunnanohjaajakoulutus

Rovaniemen ammattikorkeakoulun liikunnanohjaajakoulutuksessa pyritään käyttämään apuna lähialueen palveluita, oppimisympäristöjä ja asiantuntijoi-

ta. Näitä ovat muun muassa lähikuntien sosiaali-, koulu-, nuoriso- ja liikunta-toimi sekä liikunta- ja urheiluseurat. Yhteistyötä tehdään myös matkailualojen yrittäjien kanssa. Liikunnanohjaajakoulutuksen toimintaympäristö on Ounasvaaran kampus, joka tarjoaa korkeatasoisen oppimisympäristön. Kampukselta löytyy muun muassa laboratorioita, Rakka-kuntotestausasema ja monipuolinen urheiluhalli. Nämä yhteistyökumppanit ja Ounasvaaran kampus luovat todellisia työelämälähtöisiä oppimistilanteita. Liikunnanohjaajakoulutus on myös mukana erilaisissa tutkimus ja kehittämishankkeissa, joissa opiskelijat voivat tehdä esimerkiksi työharjoitteluita. (Liikunnan- ja vapaa-ajan koulutusohjelman opetussuunnitelma 2012.)

3.6 Johdatus liikunta-alan opintoihin - ja liikkuvan lapsen kehityksen tukeminen - opintojaksot

Johdatus liikunta-alan opintoihin - opintojakson tavoitteena on perehdyttää opiskelijat Rovaniemen ammattikorkeakoulun toimintamalliin sekä saada opiskelijat tiedostamaan liikunnanohjaajakoulutuksen tavoitteet. Opintojaksolla opiskelija oppii suunnittelemaan oman työskentelytapansa ongelmaperustaisen oppimisen toimintatapoja noudattaen. Jakso antaa opiskelijalle valmiuksia kyseisellä opetusmuodolla toimimiseen. (Liikunnan- ja vapaa-ajan koulutusohjelman opetussuunnitelma 2012.)

Liikkuvan lapsen kehityksen tukeminen - opintojakson tavoitteena on saada opiskelijat ymmärtämään näkemys kokonaisvaltaisesta ihmisestä. Kokonaisvaltainen ihminen tarkoittaa, että keho, mieli, tunne ja järki muodostavat yhdessä kokonaisuuden. Opiskelijat oppivat yhdistämään ihmisen liikkumisen kannalta anatomian ja fysiologian sekä miettimään, kuinka nämä vaikuttavat ihmisen toimintaan. Lisäksi jakson aikana opiskelijat opiskelevat ravitsemusta. Opintojaksolla opiskelija tutustuu motoriseen oppimiseen ja saa hyödyllisiä tietoja, malleja ja leikkejä lapsen liikunnan suunnittelemiseen. Opiskelijat kehittävät alle kouluikäisten lasten ohjaamisen taitoja. Jakson aikana opiskelijat kehittävät myös ryhmätoimintaosaamistaan, liikuntaosaamistaan ja kasvattavat tietojään pedagogisista tiedoista sekä taidoista. (Liikunnan- ja vapaa-ajan koulutusohjelman opetussuunnitelma 2012.)

4 MENETELMÄLLISET LÄHTÖKOHDAT

4.1 Haastattelu aineistonkeruumenetelmänä

Aineistonkeruumenetelmäksi valitsimme haastattelun, sillä kyseisellä menetelmällä saamme esille parhaiten opiskelijoiden kokemukset ja kehitysideat ongelmaperustaisesta oppimisesta. Haastateltaviksi valitsimme tarkoituksenmukaisesti kahdeksan opiskelijaa ensimmäiseltä vuosikurssilta. Nauhoitimme jokaisen haastattelun. Laadullisessa tutkimuksessa on tärkeää, että haastateltavat tietävät ja pystyvät kertomaan tutkittavasta asiasta mahdollisimman hyvin. (Tuomi - Sarajärvi 2009, 85-86.)

Haastattelun idea on hyvin yksinkertainen. Kun haluaa tietää, miten toinen ihminen ajattelee tai toimii niin kuin hän toimii, on järkevintä kysyä asiaa häneltä. Haastattelun etu on joustavuus, koska se antaa mahdollisuuden vuorovaikutukseen haastateltavan kanssa. Haastatteli voi esimerkiksi toistaa tai selventää kysymystä, jos haastateltava ei sitä ymmärrä. (Tuomi - Sarajärvi 2009, 72-73.)

Haastattelumuotona käytimme teemahaastattelua eli puolistrukturoitua haastattelua, sillä se sopii ongelmamme ratkaisemiseen parhaiten. Teemahaastattelussa edetään etukäteen mietittyjen teemojen ja tarkentavien kysymysten mukaan (Tuomi - Sarajärvi 2009, 75). Koimme teemahaastattelun tuovan opiskelijoiden kokemukset ja kehitysideat parhaiten esille, sillä siinä ei ole liian tarkasti määritelty etukäteen kysymyksiä. Näin haastattelussa jää enemmän tilaa avoimelle keskustelulle, jolloin opiskelija voi antaa mielipiteensä myös hieman kysymysten ulkopuolelta. Teemahaastattelussa ei voi kuitenkaan kysellä ihan mitä tahansa, vaan siinä pyritään löytämään merkityksellisiä vastauksia tutkimustavoitteiden saavuttamiseksi. (Tuomi - Sarajärvi 2009, 75.)

Haastatteluihin valmistauduimme etsimällä tietoa haastatteluiden tekemisestä. Ennen ensimmäisiä haastatteluja suoritimme koehaastatteluja, joiden avulla pystyimme kehittämään itseämme haastattelijoina. Tarkoituksena oli kehittää myös haastattelupohjaa, jonka olimme luoneet pääteemojen avulla. Haastatteluissa painotimme haastateltavalle, että olisi hyvä jos hän vastaisi

kysymyksiin avoimesti ja omin sanoin. Tällöin niin sanotut ”käytäväpuheet” jäisivät vähemmälle ja saisimme mielipiteitä yksilöltä.

Haastattelut aloitimme keskustelemalla millainen on opiskelijan koulu- ja työtausta. Tämän avulla saimme näkemystä, miten erilaiset lähtökohdat vaikuttavat vastauksiin. Muita pääteemoja haastatteluissa oli: Johdatus liikunta- alan opintoihin jakso, millaiset valmiudet ensimmäinen jakso antoi opiskeluun, liikkuvan lapsen kehityksen tukeminen jakso ja tutoriaalisykleissä toimiminen. Näiden pääteemojen avulla pyrimme saamaan kokonaisnäkemystä kahdesta ensimmäisestä jaksosta. Pääteemojen lisäksi teimme tukikysymyksiä haastatteluihin, joiden tarkoituksena oli pitää yllä keskustelua. Haastatteluissa pyrimme kuitenkin säilyttämään keskustelun mahdollisimman avoimena, eikä niinkään etukäteen suunniteltuna.

Kevään haastattelut suoritimme samoille haastateltaville ensimmäisen lukukauden lopussa. Tällä pyrimme saamaan kokonaiskuvaa ensimmäisestä opiskeluvuodesta. Halusimme nähdä miten heidän opiskelutapansa ovat kehittyneet ensimmäisen vuoden aikana käyttäen opetusmuotona ongelmaperustaista oppimista. Pääteemoina kevään haastatteluissa oli haastateltavien mahdolliset kehitysideat koko ensimmäiselle lukuvuodelle ja varsinkin tutoriaalityöskentelyyn. Haastatteluissa selvitimme myös heidän nykyistä suhtautumistaan ongelmaperustaiseen oppimiseen. Haastattelut jouduimme suorittamaan sähköisesti, koska yhteisten haastatteluajkojen järjestäminen ei onnistunut.

4.2 Otannan valitseminen

Ennen haastateltavien valintaa kävimme seuraamassa jokaisen tutoriaali-ryhmän työskentelyä. Jokaisesta tutoriaaliryhmästä valitsimme kaksi opiskelijaa haastateltaviksi, koska eri ryhmillä oli hieman erilainen työskentelytapa. Näin saimme kaikkien ryhmien kokemukset ja kehitysideat kuuluviin.

Valitsimme haastateltaviksi tarkoituksella hieman erilaiset koulu- ja työtaustat omaavat yksilöt. Näin oletimme saavamme monipuolisempia näkökulmia. Valitsimme juuri lukiosta valmistuneita opiskelijoita neljä ja toiset neljä, joilla on jo kokemusta työelämästä tai aikaisempaa korkeakoulutautaa. Näin saimme nähdä, miten ajatukset eroavat ongelmaperustaisesta oppimisesta

työtaustan omaavalla opiskelijalla ja miten taas juuri lukiosta valmistunut opiskelija suhtautuu kyseiseen oppimismuotoon. Haastateltaviksi valitsimme neljä poikaa ja neljä tyttöä.

4.3 Aineistolähtöinen sisällönanalyysi

Aineistoa tutkimme sisällönanalyysimenetelmällä. Sisällönanalyysin tarkoitus on kuvata kerättyä materiaalia sanallisesti. Sisällönanalyysillä pyritään saamaan aineisto kuvattua tiivistetyssä muodossa johtopäätösten tekoa varten (Tuomi - Sarajärvi 2009, 103).

Aineistolähtöisen sisällönanalyysin kuvaamisessa on kolme vaihetta. Ensimmäistä vaihetta kutsutaan aineiston pelkistämiseksi. Siinä tutkija tiivistää materiaalin ja karsii aineistosta epäolennaisen asian pois. Aineiston pelkistämistä ohjaa tutkimustehtävä. Toinen vaihe on klusterointi eli ryhmittely. Tutkija etsii aineistosta samankaltaisuuksia ja samoja käsitteitä. Hän yhdistelee ne luokaksi ja nimeää luokat sen sisältöä kuvaavalla käsitteellä. Viimeisessä vaiheessa, eli abstrahoinnissa olennaisen tiedon perusteella muodostetaan käsitteitä johtopäätöksien tekoa varten. (Tuomi - Sarajärvi 2009, 108–113.)

Aineistolähtöisen analyysin aloitimme kirjoittamalla haastatteluiden nauhoitukset puhtaaksi eli litteroimme ne. Vastauksien ollessa paperilla aloimme karsia tutkimuksen kannalta epäolennaiset materiaalit pois. Tämän jälkeen ryhmittelimme haastateltavien vastaukset otsikoitujen teemojen alle. Näin saimme samankaltaiset vastaukset omiksi luokiksi. Näiden luokkien perusteella kirjoitimme tutkimustulokset ja valitsimme olennaisimmat vastaukset opinnäytetyöhömmme.

5 TUTKIMUSTULOKSET

5.1 Opiskelijoiden tausta

Opiskelijoiden taustoilla oli merkitystä siinä, miten he olivat ottaneet vastaan uuden tavan opiskella. Haastattelujen vastauksista kävi selkeästi ilmi, että hieman kokeneemmat opiskelijat suhtautuivat kypsemmin ongelmaperustaiseen oppimiseen, varsinkin opiskeluiden alkuvaiheessa. Vastauksista pystyi huomaamaan myös, että he olivat sisäistäneet uuden oppimistyylin paremmin ja näkivät oppimismuodon tavoitteet kirkkaammin. Kevään haastatteluisa suhtautuminen ongelmaperustaiseen oppimiseen oli kaikilla haastateltavilla kypsempää.

5.2 Johdatus liikunta-alan opintoihin - opintojakson kokemukset ja kehitysideat

Opiskelijat kokivat johdatus liikunta-alan opintoihin - jakson hieman sekavaksi ja osan mielestä jopa turhaksi. Aiheet olivat joidenkin mielestä liikaa ammattialan ulkopuolelta ja tämän takia ne eivät välttämättä kiinnostaneet opiskelijoita.

”No se oli vähän ihmeellinen, kun ne ongelma-aiheet oli just niin ammattialan ulkopuolelta. Mielestäni niin turhia aiheita, itseä ei ainakaan kiinnostanut juuri mikään niistä. Sitten pääsi hommaan enemmän mukaan, kun aiheet alkoi olla enemmän oman alan mukaisia toisessa jaksossa.”

Heidän mielestään jakso oli aikataulutukseltaan liian pitkä ja sen olisi voinut saada vietyä läpi esimerkiksi jo kahdessa viikossa. Opiskelijat sanoivat haastatteluissa, että monet tutoriaalien aiheet muistuttivat liian paljon toisiaan ja niissä pyöriteltiin samoja asioita.

”Ehkä se oli turhan pitkä. Ois pystynyt varmaan tekeen vähän tiiviimmän paketin niistä.”

”No se nyt oli suunnilleen ihan turha. Millä lailla turha? No se oli ihan liian pitkä. Sitä vetisteltiin, sen ois kahteen viikkoon voinu

saada koko jutun. Esim. ku oli niitä tutoriaaleja, ni niissä käytiin koko ajan samoja asioita.”

Uusien opiskelijoiden aloittaessa uudessa ympäristössä ja koulussa käy usein niin, että he kokevat uuden opiskeluympäristön hieman sekavaksi. Tämä tuli hyvin esille haastatteluissa, koska niiden pohjalta saimme sellaisen kuvan, että opiskelun alkutaipaleella informaation kulussa olisi ollut kehitettävää.

”Meillä oli hirveen paljon semmosia just, että jotaki sovittiin ja sitte sitä ei tullukkaa tai sit ei yhtään pelannu nuo aikataulut ja sitte niinku tuntu et jotenki hirveen turhaa tai semmosta mitä mekii tiedonhaussa tehtiin, ni tuntu et se oli ihan turhaa ja ihan niinku--

Ryhmäytyminen oli osana ensimmäistä opintojaksoa. Opiskelijoiden mielestä ryhmäytyminen oli hyvin järjestetty ja siihen oli panostettu. He kokivat sen tärkeänä osana ryhmään sisälle pääsemisessä ja turvallisuuden tunteen sekä turvallisen ilmapiirin luomisessa. Monet opiskelijoista tulevat toiselta paikkakunnalta ympäri Suomea. Olisi tärkeää heti alusta alkaen saada heidät tutustumaan hyvin toisiinsa ja saada aikaiseksi hyvä ryhmähenki. Hyvän ryhmähengen avulla ryhmätöiden tekeminen helpottuu. Ryhmässä toimiminen on iso osa ongelma-perustaista oppimista.

”No siihen oli ainakin panostettu, et mitä mä oon aikasemmin huomannu, niin ei oo kyl missään koulussa, eikä missään muualakaan ollu näin paljon ryhmäytymishommia. Se oli kyl, se oli tosi hyvä ja tarpeellinen, että tota loi ehkä sellasen turvallisuudentunteen, turvallisen ilmapiirin.”

Haastatteluista nousi esille, että opiskelijoiden mielestä erilaiset urheilutilanteet koetaan ryhmäyttäviksi. Kehitysideana näemmekin, että heille olisi voinut järjestää enemmän ensimmäisen jakson aikana erilaisia pelejä tai urheilupahtumia.

”Meillä ei ollu mitään muuta yhteistä, ku luentoja ja ne luennot ei oo mitenkään hirmu ryhmäyttäviä. Pitäs enemmän olla koko po-

rukalla jotain käytännön juttuja. Niinku tuntuu, et ollaan liikunnan opiskelijoita, eikä mitään teoriaa opiskelevia insinöörejä.”

”Ryhmäytymiseen vielä, niinku ois voinu tehdä silleen, et ois niinku jotenkin pukenu sen tähän liikuntaan. Ettei välttämättä mitään perusleikkejä, vaan ois laitettu meidät vaikka pelaamaan jotain.”

”Liikunnan parissa toimintaa olisi pitäny olla enemmän, se yhdistää kaikkia, jotka on tullu tänne kouluun.”

Osana johdatusjaksoa opiskelijoilla oli reissu Miekojärvelle. Reissun tarkoituksena oli luoda hyvä ilmapiiri ryhmän sisälle. Se koostui kolmesta päivästä luonnossa. Opiskelijat kokivat tämän reissun yhtenä tärkeimpänä asiana nykyisen hyvän ryhmähengen luomisessa. Mielestämme tällainen reissu olisikin hyvä pitää mukana tulevilla opetussuunnitelmissa.

”Meillä oli se retki sinne Miekojärvelle, joka sinänsä oli kyllä tosi tosi siisti juttu. Tota just sen takia, että siellä oltiin yötä päivää yhdessä, ikään ku piti vähä vähän niinku ryhmänä miettiä sitä toimintaa.”

”Miekojärvi oli tosi tärkeä siihen ryhmäytymiseen liittyviin juttuihin, et jos sitä ei ois ollu niin en tiä, ois varmaan vähän erilainen meininki. Se oli kyl tosi hyvä.”

Haastatteluiden avulla pyrimme selvittämään, kokivatko opiskelijat johdatus liikunta-alan opintoihin – jakson johdonmukaisena ja selkeänä. Tähän tuli aika yksipuolisia vastauksia. Näistä kävi ilmi, että jakson tarkoitusta ja tavoitteita ei ollut ymmärretty. Tämän takia opiskelijoilla oli vaikeaa sisäistää sitä, että johdatusjaksolla ei vielä opiskeltu asioita liikunnasta, vaan vain valmistettiin heitä ammattikorkeakoulu-opiskeluun. Opiskelijat, joilla on takana jo paljon työkokemusta, ammattikorkeakoulu- tai yliopisto-opiskelutaustaa, ymmärsivät paremmin jakson tarkoituksen. Lukioista juuri valmistuneet opiskelijat eivät kokeneet tärkeäksi johdatusjaksolla opiskeltavia asioita. Ryhmälle pelisääntöjen tekeminen esimerkiksi tuntui osasta haastateltavista jopa täysin turhalta. Tämä oli osa syynä siihen, että heille jäi negatiivinen kuva koko jaksosta. Tämä söi osaksi heidän motivaatiotaan.

”Oli se niinku sillain ainaki selkeä, et siinä ei ollu mitään oikeita oppiaineita ja sit kaikki oli tosi turhia asioita, jotka ois voinu kaikki jättää pois. Kaikki nää meidän asiantuntijaluennot, niin me vaan tehtiin meidän ryhmälle jotain sääntöjä ja tälläsiä, ja meni aivan hirveenä aikaa. Sellasiin ihan turhiin juttuihin.”

”Ne oli semmosia aika ympäröyöreitä asioita. Keskusteltiin muiden kanssa, et eikö tässä vois jo alottaa opiskella.”

Kyselimme opiskelijoilta suoria kehitysideoita ja sitä, kuinka he itse muuttaisivat johdatusjaksoa. Monien haastateltavien mielestä opiskelun alku oli todella sekavaa. Heidän mielestään informaation kulku ei toiminut lainkaan, eli he eivät tienneet missä pitää olla, milloin ja mitä siellä tehdään. He kaipasivat paljon selkeämpää ohjeistusta kyseiseen asiaan. Lisäksi he kaipasivat parempaa ohjeistusta tulevasta jaksosta, ongelmaperustaisesta oppimisesta ja niiden tavoitteista.

”No se oli aluks sellasta sekoiluu, et kukaan ei oikein tienny, et mitä meillä tulee ja missä pitää olla ja mitä tehdä. Kaikki sano vähän eri asioita, niin ehkä sellanen selkeä punainen lanka siihen alkujaksoon, ku muutenki uus koulu ja uudet opettajat ja ihmiset, niin kukaan ei oikein tienny mistään mitää.”

”No se oli vähän semmosta puuta heinää, en tienny välillä et onko meillä edes koulua tai ei.”

”Oltas voitu käydä sitä läpi isolla ryhmällä ennen, ku mennään tutoriaaleihin ja oltas niinku pohjustettu sitä jaksoa.”

”No siihen alkuun vois käydä paremmin pohjaa siihen pbl:ään ja esim. joku esimerkkitutoriaali.”

5.3 Valmiudet opiskeluun

Johdatusjakson tavoitteena oli perehdyttää opiskelijat ongelmaperustaiseen oppimiseen. Tarkoituksena oli, että uusi työskentelytapa sisäistettäisiin ja omaa opiskelua pystyttäisiin suunnittelemaan sekä toteuttamaan ongelmaperustaista oppimista käyttäen. Haastatteluiden pohjalta kävi ilmi, että varsinkin jakson ensimmäisessä tutoriaalissa opiskelijat eivät tienneet mitä tehdä. He

kaipasivatkin hieman tarkempaa ohjeistusta siihen, kuinka sykli etenee ja miten eri rooleissa toimitaan. Opiskelijoiden mielestä ryhmien työskentely on kuitenkin kehittynyt koko ajan. Alun jälkeen eri roolien toimintatapa on ymmärretty ja tutoriaalin vaiheista on tullut enemmän rutiininomaisempia.

”No ehkä se oli se eka tutoriaalikin, et miten tätä PBL:ää, mut esimerkiksi se meidän eka tutoriaali oli et, noniin et mennään näihin tutoriaaleihin ja meidät jaettiin näihin tarkkailija ja kaikkiin rooleihin ja sit oli vaan et alottakkaa. Et mitä meidän pitää tehdä. Siihen ei annettu meille yhtään sellasia, et mitä meidän pitää tehdä ennen ku me mentiin. Noniin tutoriaali alkaa ja sit et puheenjohtaja aloita. Me ei tietty yhtään niitä vaiheita, eikä mitä pitää tehdä.”

”Varsinki ku kattoo näin jälkeensä, niin tuota olihan siitä tuota ekasta opintojaksosta tosi iso hyöty jo siinä, että tiedonhaun rutiinotumisessa ja ja raporttien kirjottamisessa ja kaikki tämmöset perusjutut, nii kyllähä ne edesautto sitäki, vaikka se tuntuki olevan tosi tuskasta.”

5.4 Liikkuvan lapsen kehityksen tukeminen - opintojakson kokemukset ja kehitysideat

Opiskelijat kokivat liikkuvan lapsen kehityksen tukeminen - jaksen paljon selkeämmäksi, kuin johdatus liikunta-alan opintoihin. Aiheet ja ongelmat olivat helpommin lähestyttäviä, sillä opiskelijat kokivat niiden liittyvän lähemmin opiskeltavaan ammattiin. Tämän takia jaksosta jäikin heille paljon positiivisempi kuva.

”Ne on olleet paljon helpompia ongelmia verrattuna siihen johdatus liikunta-alan opintoihin ja selkeempiä, ettei oo ollu kokoajan sellasta tunnetta, että ollaanko me ihan väärässä. Tavoitteet on ollu paljon selkeempiä ja hyvät kuvaukset niissä.”

”No se alko olla sitten semmonen, et ne tutoriaalien ongelmat oli selkeitä, et sieltä tuli niinku paljonkin ideoita.”

Tutoriaalien lisäksi ongelmalähtöisessä oppimisessa käytetään asiantuntijaluentoja täydentämään opiskelijoiden oppimista. Haastateltavat ihmettelivät

luentojen ja tutoriaaliongelmien eroavaisuuksia. He kokivat, että ne eivät tukenneet toisiaan tarpeeksi. Tällaisessa tapauksessa opiskelijat kaipaivat opettajilta parempaa informaatiota, miksi kyseinen asiantuntijaluento otetaan osaksi jaksoa. He olettivat luennoista olevan hyötyä omiin tiedonhakuihinsa, mutta näin ei kuitenkaan käynyt. He toivoivat myös, että tulevaisuudessa jaksossa asiantuntijaluentojen ajoitus olisi osuvampi. *”Luentojen ja harjoitusten sisältöön kohdistuu uusia laatuvaatimuksia, koska ne on sovitettava ja ajoitettava tutoriaaleissa ja itseopiskelussa käynnissä olevia ongelmanratkaisutarpeita varten”* (Liikunnan- ja vapaa-ajan koulutusohjelman opetussuunnitelma 2012-2015).

”Jos käsitellää vaikkapa lapsen ravitsemusta, niin onko ne asiantuntijaluennot hyvä olla sillo, ku tehdään tiedonhakua vai oisko ne hyvä olla sen tiedonhaun jälkeen, että pystyttäis antaa se mahdollinen tieto, mitä niissä tiedonhauissa ei oo tullu esille. Se vois olla, niinku melkein niinku, ku käsitellään vaikka ravitsemusta, niin sit sen jälkeen ois vielä tiiäkö niiku täydennysluento, et vähä niiku kerrataa ne asiat yhteen tai jotenki joku sellanen.”

”Siinä liikkuvan lapsen kohassa, niinku oli silleen, et ne asiantuntija luennot ei välttämättä kohanneet niitä ongelmia.”

5.5 Tutoriaalityöskentely

5.5.1 Sykliä ajankäyttö

Opiskelijoilla on ollut yhden, kahden ja kolmen viikon pituisia syklejä kahdella ensimmäisellä jaksolla. Kyselimme haastateltavilta sykliä ajankäytöstä. Vastaukset olivat ristiriitaisia, kun osa piti sopivampana viikon ja toiset taas kahden viikon syklejä. Kaikki olivat kuitenkin yhtä mieltä siitä, että kolmen viikon sykli oli aivan liian pitkä.

”No kolme viikkoo ihan turha. Jos tiedonhakua ei tehdä havainnoimalla, ni viikko riittää ihan hyvin siihe. Sit ku oli kolme viikkoo, ni siitä kaks viikkoo laiskotteli ja sit viimeisenä iltana teki sen.”

Opiskelijat, jotka kokivat viikon mittaisen syklin paremmaksi, perustelivat sen sillä, että näin ei pääse tulemaan liian pitkiä taukoja ja koko ajan pysyisi yllä

hyvä työtahti. Näin myös opiskeltavat asiat pysyisivät paremmin muistissa. Nämä opiskelijat eivät kokeneet välitutoriaalia tärkeäksi ja siksi viikon mittainen sykli oli heidän mielestään parempi.

Välitutoriaalissa opiskelijat käyvät läpi toisilleen oman tiedonhaun tulokset ja peilaavat niitä aloitustutoriaalissa mietittyyn pääkysymykseen. Jos tiedonhaut eivät vastaa pääkysymykseen, opiskelijat jatkavat tiedon hakemista. Eräs haastateltavista mainitsi, että osa ryhmän jäsenistä ei ollut edes tehnyt tiedonhakutehtäviä välitutoriaaliin mennessä. Tämä kertoo siitä, että välitutoriaalinen merkitystä ei ollut sisäistetty, sillä välitutoriaali menettää tarkoituksensa, ellei kukaan ole tehnyt tiedonhakuja siihen mennessä. Opiskelijoille olisikin hyvä käydä tarkkaan läpi myös välitutoriaalinen tarkoitus ja sen tavoitteet.

”Mun mielestä viikko on ihan hyvä siihen, et se pysyy se työtahti.”

”Et mä en tykänny yhtään, et sitä pidennettiin näihin seuraaviin jaksoihin. En ite koe niitä välitutoriaaleja ollenkaan tärkeiksi, et sitä vaan turhaan venytettiin kaheksi viikoksi.”

”Noo ainakin nyt meillä on ollu kaks kertaa välitutoriaali nii ne on ainakin ollu aivan turhia. Ku ei porukka oo tehny tohon välitutoriaaliin mennessä vielä mitään ja ne on kestäny vaan joku parikymmentä minuuttia, jaa ne on ollu ihan turhia.”

Yksi haastateltavista koki kahden viikon syklin liian pitkäksi, koska silloin oli paljon aikaa ja siksi tiedonhakuihin tuli syvennyttyä liikaa. Tällöin tiedonhausta tuli liian kattavia. Tällaisessa tapauksessa päättötutoriaaliin tulisi varata enemmän aikaa, jotta kattavat tiedonhaut saataisiin kunnolla purettua.

”Ja sit semmonen maanantaista seuraavan viikon perjantaihin, kahen viikon. Niin se oli sitten taasen liian pitkä, et siinä tuli vähän semmonen liian pitkä, et ei kyl pitäis sanoa mut liikaa syvennyty siihen asiaan. Niin sit meillä oli siinä lopetustutoriaalissa liikaa asiaa ja hirveesti juteltavaa. Niin meillä ois pitäny olla kaks tuntia siihen keskusteluun ja sit pelkästään sen käsitekartan tekemiseen yks tunti. Et jos on pitkä tutoriaali, niin ei se tunti 45 riitä sil-

loin mitenkään. Siinä joutuu sit hyppimään monen vaiheen yli. Ku silloin herää tosi paljon keskustelua.”

”Oli kyllä, alussa sen viikon kanssa saatto tulla kiire, ku oli muita-ki juttuja, mut kyllä tää kaks viikkoo on aika pitkä, ku en minä ainakaan oo kauheen aktiivinen.”

Kahden viikon mittaisen tutoriaalin kannattajat pitivät tärkeänä saada tarpeeksi aikaa syventyä tiedonhakuun ja materiaaleihin. He kokivat ongelmalliseksi viikon mittaiset syklit, koska silloin aika ei riittänyt kirjallisuuteen tutustumiseen. Osaa kirjoista ei löydy Rovaniemen porokadun kirjastosta ja tilaamiseen menee pari päivää, ja silloin viikon mittainen sykli jää auttamatta liian lyhyeksi.

”No se viikko on vähän liian lyhyt aika, et ei ehi välttämättä, jos halua jonku kirjan tilata jostain, niin ei kerkee sitten saada sitä. Nyt meillä on yks kahen viikon ja yks kolmen viikon, nii musta se kahen viikon on aika hyvä setti.”

Kehitysideana haastatteluista tuli ajatus, että syklin mitta voisi olla puolitoista viikkoa. Tällöin aloitustutoriaali voisi olla maanantaina ja päättötutoriaali seuraavan viikon tiistaina tai keskiviikkona. Näin opiskelijoille jäisi tarpeeksi aikaa syventyä tiedonhakuihin ja he kerkeäisivät tarkastella materiaaleja huolellisesti. Puolentoista viikon mittaisessa syklissä asiantuntijaluennot voisi sijoittaa toisen viikon loppuun torstaiksi ja perjantaiksi. Näin opiskelijoille saataisiin opetettua asiat, jotka oli jäänyt oppimatta. Mielestämme toisen viikon lopussa olisi myös hyvä paikka järjestää käytännössä tapahtuvaa opetusta.

”Maanantaista perjantaihin on ikään ku vähä lyhyt, mut ehkä joku puoltoista viikkoo ois sopiva, mut tää kolmen viikon on aivan liian pitkä, et ku kuulostelee, kukaa ei oo tehny yhtää aiemmin tai yhtää sen syvemmin, et toisaalta se ikään kun liian pitkä aika antaa aihetta jättää sitä sinne kauemmas.”

5.5.2 Roolit

Tutoriaaliryhmissä opiskelijoille muodostuu helposti tietyt roolit, joku on äänessä kokoajan, kun taas toinen seuraa sivusta hiljaa kuunnellen. Tähän vai-

kuttavat monetkin asiat, esimerkiksi opiskelijan luontainen ulospäin suuntautuminen ja halu osallistua. Haastattelujen perusteella jokainen tunsi eri tutoriaaliroolien ominaispiirteet. Puheenjohtajana, tarkkailijana ja sihteerinä oleminen oli kaikille tuttua ja näitä rooleja oli saatu kokeilla.

Tasa-arvo tutoriaaleissa ei välttämättä ole toteutunut ryhmien sisällä kahdessa ensimmäisessä jaksossa. Haastatteluista kävi ilmi, että joidenkin opiskelijoiden kommentteja ei otettu, niin vakavasti kuin toisten. Tutoriaaleissa jotkut opiskelijoista olivat jättäytyneet selvästi taka-alalle. Osa syynä tähän on ujous ja epävarmuus itsestään uudessa ryhmässä. Jokaisen haastateltavan mielestä tästä oltiin kuitenkin koko ajan paremmin pääsemässä irti, kun ryhmän sisäinen ilmapiiri alkoi kehittyä. Tämän eteen tehtiin töitä tutoriaaliryhmissä.

Yhden ryhmän päättötutoriaalissa jokainen toi vuorollaan pullia tai herkkuja kohottamaan motivaatiota. Tämä koettiin hyväksi tavaksi, sillä se lähensi ryhmän jäseniä ja lisäsi avointa ilmapiiriä. Mielestämme tällainen toiminta voisi toimia myös muissa ryhmissä ja jopa työelämässä.

”On se kehittynyt tosi paljon, että nyt ehkä ihmiset uskaltaa sanoa vähän enemmän vastaan asioista. Ku alussa oli vähän, et laite taanko tää tänne, nii joo laitetaan vaan. Kukaan ei oikein uskaltanu tuoda omaa mielipidettä esille.”

”-- et siellä ei välttämättä oteta vakavasti kaikkia --.”

”No just nämä yhteiset tapahtumat ovat olleet avainasemassa siinä, että on uskaltanu tulla ite mukaan ja sitten me ollaan tehty silleen, että ollaan tuotu aina yhteisiä herkkuja sinne loppututoriaaliin. Sillä tavalla rakennettu sitä yhteistä ryhmähenkeä siinä tutoriaaliryhmässä. Alkuun verrattuna ne hiljaisemmatkin ovat tulleet paremmin mukaan ja ne ittekin on sanonu et on ollu turvallisempi olo tuoda oma mielipide esille.”

Puheenjohtajan rooli

Puheenjohtajan rooli on tärkeä tutoriaaleissa. Sen tehtävä on jakaa puheenvuoroja, kuitenkin olematta itse koko ajan äänessä. Hän myös pitää asiat raiteillaan. Jos aletaan karata aiheesta, on puheenjohtajan tehtävänä ohjata

keskustelu takaisin oikeaan suuntaan. (Poikela 2002, 140.) Mielestämme puheenjohtajan tulisi valmistautua loppututoriaaliin lukemalla erityisen hyvin muiden tiedonhaut, jotta hän pystyisi ohjaamaan keskustelua.

Tutoriaaliryhmissä puheenjohtajat olivat koettaneet saada hiljaisempia opiskelijoita osallistumaan enemmän, mutta aina tämä ei kuitenkaan onnistunut. Paras tapa kuitenkin on luoda ryhmissä heti alusta alkaen mahdollisimman avoin ilmapiiri, jolloin jokainen uskaltaisi tuoda oman kantansa esille. Jokaisella on kuitenkin oma oppimistyylinsä ja osalle sopiikin paremmin hiljaisen kuuntelijan rooli.

”Puheenjohtajat tekee yleensä sitä, että yrittää saada kaikki osallistumaan kysymällä, et mitä mieltä sää oot tästä. Se on kyllä hyvä tekniikka, mut ei se oo tähänkään mennessä rohkassu niitä hiljaisempia tuleen itte mukaan.”

”Ja se puheenjohtajan pitäis olla sellanen johtava tyyppi, eikä se, joka on äänessä eniten. Se ei oo sen tehtävä, vaan se et se on siellä läsnä ja kuuntelee jokaista ja pitää sen kasassa. Ja pyrkii jakamaan puheenvuoroja. Tietenkin se on itekki äänessä, mut ei sillain, et puheenjohtaja on äänessä sen 90% ja muut 10%.”

Tarkkailijan rooli

Tarkkailijan rooli on tehdä havaintoja jokaisesta ryhmän jäsenestä ja antaa palautetta tutoriaalin lopussa ja myös kesken tutoriaalin. Osassa ryhmistä olisi kaivattu enemmän kesken tutoriaalin annettavaa palautetta ja, että sitä hyödynnettäisiin parantamaan tutoriaalityöskentelyä.

Haastateltavien mielestä tarkkailijan roolissa toimimisessa olisi vielä kehitettävää ryhmissä. Heidän mielestään tarkkailijan tulisi antaa tarkempaa ja rakentavampaa palautetta. Monesti palaute oli vain ”hyvä hyvä” – palautetta, jonka perusteella työskentelyä ei voida kehittää millään tasolla. Kehitysideana opiskelijat sanoivat, että tarkkailijalle voisi määrittää tietyt kriteerit, mitä hän voisi tarkkailla. Näin ”hyvä hyvä” palautetta saataisiin vähennettyä ja saataisiin lisättyä kehittävämpää palautetta. Tämä auttaisi parantamaan ryhmän työskentelyä sekä myös ryhmän jäseniä yksilöinä. Kriteerien avulla tark-

kailijan roolista tulisi myös helpompaa, koska näin hän tietäisi tarkalleen mitä pitäisi seurata.

”Tarkkailijan rooli on meillä ollu aina vaan silleen, et käydään sen kommentit vaan lopussa läpi, vaik ois ihan hyvä, et käytäis koko-ajan niitä tarkkailijan kommentteja läpi, et mitä pitäis parantaa ja mitäs vois tehdä paremmin. Niin voitais sen tutoriaalin aikana jo korjata meidän työskentelyä.”

”Tarkkailijan homma oli sellanen epäselvä. Kaikki oli vaan, et ihan hyvä, hyvin meni jne.”

”-- jotki pääjutut, mitkä sen pitäis käydä läpi --.”

”Vois olla apuna sitten jonki näkönen tukilista, mitä tulis niiku huomioda. Tai mitä tarkkailis, sillo tulis ainaki tarkkailijalla sanottavaa.”

Opettajan rooli

Ennen aloitustutoriaalia opettajatiimin tehtävä on laatia jokin ongelma, joka ryhmien tehtävänä on purkaa. Ongelma voi olla lause, kuva tai jokin muu asia tai esine. Kesken tutoriaalin opettajan ei tulisi osallistua liikaa, mutta kohdissa, joissa opiskelijat eivät pääse etenemään, on hänen noustava esille.

Haastateltavien opiskelijoiden vastauksista nousi esille, että jokaisella opettajalla on hieman erilainen tyyli ja tapa toimia tutoriaaleissa. Osa osallistuu haastateltavien mielestä aivan liikaa ja osa voisi kommentoida enemmän. Osa haastateltavista kuitenkin piti tätä opettajien erilaista tyyliä mielekkäänä ja värikkäänä, koska silloin jokainen tutoriaali oli erilainen opettajan vaihtuessa. Osa koki sen hieman ahdistavaksi, koska ikinä ei voinut tietää, miten kukakin opettaja oletti, tai kuinka halusi heidän toimivan. Näiden haastateltavien mielestä opettajilla tulisi olla yhteinen linjaus, jonka mukaan he toimisivat.

”Siis meillä on ollu tosi paljon eri niinku tuutoreita, eka meillä oli opettaja x. Sehän oli just semmonen, et se tosi paljon ohjaili meitä. Ja välillä se ilmapiiri oli silleen tosi kirree, niinku senki takia.

Kaikkia vähän niinku pelotti se. Et me oltiin ihan mielissään, ku meillä oli joku toinen tuutori. Et se (opettaja x) ohjaili meitä tosi paljon ja joskus keksi ite ne meidän tiedonhakukysymykset ja se oli vähän tyhymää. Sit meillä oli opettaja y ja se on heittäny jotain hyviä kommentteja välliin. Ja viimeksi meillä oli opettaja z, ja se ei oikeen puuttunu siihen ollenkaa . Se oli oikeestaan ihan hyvä.”

”On niissä eroja, et työskentelytavat on olleet vähän erit, et toinen opettaja on neuvonu erilailla miten pitää tehdä. Et siinä on tullu vähän sellasta hämminkiä, et mitä pitää tehdä, ku yhtäkkiä joutuu muuttamaan toimintatapaa. Mut toisaalta se on ollu hyvä, et on saanu kokeilla niitä eri työskentelytapoja, niin on huomannu, et mikä toimii ja mikä ei. Pitäiskö sit opettajilla olla joku yhteinen tyyli? Pitäis, koska sit ku on jutellu muiden ryhmien kanssa, niin kaikilla on ihan eri tapa toimia. Et ois mun mielestä hyvä, et kaikilla ois se sama.”

5.5.3 Päättötutoriaalin onnistuminen

Päättötutoriaalissa on tarkoituksena käydä läpi tiedonhakujen tulokset ja peilata niitä alkuperäiseen ongelmaan. Ennen päättötutoriaalia jokaisella tulee olla omat tiedonhaut tehtynä. Päättötutoriaalin onnistumista edesauttaa se, että ryhmäläiset ovat tutustuneet toistensa tiedonhakuihin ennen sen alkamista. Näin ollen päättötutoriaalissa ei tarvitse käydä sana sanalta läpi kaikkien tiedonhakuja, vaan jää enemmän aikaa avoimelle keskustelulle ja lopputuotoksen tekemiselle. Haastateltavat pitivät tätä asiaa tärkeimpänä seikkana päättötutoriaalin onnistumisen kannalta.

Ryhmien päättötutoriaalit ovat menneet koko ajan parempaan suuntaan ja he ovat kehittäneet työskentelytapansa toimivammaksi. Näin kehittynyt tutoriaalityöskentely mahdollistaa päättötutoriaalissa järkevämmän ajankäytön. Haastateltavien mielestä ei ole järkevää käyttää loppututoriaalissa, niin paljoa aikaa omien tiedonhakujen esittelyyn, sillä jokaisen tulisi olla tutustunut niihin jo etukäteen. Osa ryhmistä olikin kehittänyt lopputyöskentelyään siten, että jokainen kertoi ainoastaan muutaman pääpointin omasta tiedonhausta. Yksi ryhmistä oli alkanut toimimaan siten, että se, joka on tehnyt tiedonhaun, ei itse täytä sitä käsitekarttaan, vaan muut ryhmän jäsenistä tekevät sen.

Mielestämme näistä pienistä kehitysideoista on ollut heille hyötyä, ja tästä huomaa, että ryhmän yhteinen työskentely kehittyy koko ajan.

”-- et se on kokoajan kehittyny. Et mitä enemmän väki lukee toisten tiedonhakuja ennen päättötutoriaalia, niin sitä paremmin se menee --.”

”Et se ryhmä, joka on tehny raportin, niin ei täytä sitä sinne ajatuskarttaan, vaan muiden pitää tehdä se. Mun mielestä se oli hyvä ajatus, koska silloin kaikkien on pakko lukea ne muiden raportit, et osaa täydentää niitä ajatuskarttoja. Se teki siitä loppututoriaalista paremman, ku kaikki lukee ne raportit.”

”Niin no mun mielestä loppututoriaalissa meidän pitäis ehkä enemmän niinku keskustella siitä asiasta, ja sitten tehdä niinku meidän oma tuotos, et niinku tiivistetty tuotos, et ei niinku et me käydään kaikkien tiedonhaut läpi ja sit ne kaikki on siellä taululla.”

Opiskelijat kokivat myös päättötutoriaalin onnistumisen kannalta tärkeäksi sen, että päättötutoriaalissa olisi tarpeeksi aikaa rauhalliselle työskentelylle. Heidän mielestään työskentely meni hieman hätäiseksi, sillä 90 minuutin mittainen päättötutoriaali ei jättänyt tarpeeksi aikaa vapaalle keskustelulle ja palautteelle. Kiireessä tekeminen vaikuttaa myös lopputuotoksen onnistumiseen negatiivisesti, eikä silloin oppiminen ole niin tehokasta.

Opiskelijat kokivat käsitekartan hyvänä ratkaisuna lopputuotokseksi, sillä näin he saivat kaikkien tiedonhaut tiivistettyä ja jäsenneltyä samaan paikkaan. Tämä auttoi myös haastateltavia ymmärtämään eri käsitteet paremmin. Yksi haastateltavista toi esille, että sähköisen käsitekartan tekeminen on paljon helpompaa ja parempi ratkaisu, mutta tällaisen työskentelytavan olisi voinut opettaa jo johdatus liikunta-alan opintoihin - jaksossa.

”No ensinnäkin sen käsitekartan tekemisen olis voinu sisällöittää sinne johdanto liikunta-alan opintoihin iha, että kaikki oppis käyttämään niitä sähköisiäki ohjelmia, ku ne on sata kertaa helpom-

pia, ku se taululle piirtäminen ja niitten viivojen vetäminen, missä ei oo mittää järkee.”

5.6 Kehitysideat kokonaisuuteen

Kyselimme haastateltavilta myös ideoita siitä, miten he kehittäisivät ongelmaperustaisen oppimisen työskentelyä ja kokonaisuutta koulun alkupuoliskolla. Monelle haastateltavista oli jäänyt hieman epävarma olo päättötutoriaalien jälkeen, että olivatko he oppineet oikeat asiat ja päässeet asetettuihin tavoitteisiin. He toivoisivatkin opettajilta vielä selkeämpää palautetta heidän tiedonhakujen onnistumisesta, tai siitä, mitä sieltä jäi vielä puuttumaan. He olivat myös miettineet, että oppivatko kaikki luokan opiskelijat samat asiat, koska eri ryhmien väliset tuotokset ovat olleet niin erilaisia. Tässäkin tapauksessa opettajien selkeämpi palautteenanto voisi vähentää opiskelijoiden epävarmuutta siitä, oppivatko he ongelmaperustaisen oppimisen työskentelytapaa käyttäen vaadittavat asiat.

”Ryhmien tuotokset on aika paljon erilaisia, joillakin paljon laajempia kuin toisilla. Eli opitaankohan me eri asioita tässä pbl hommassa.”

”No et tuntuu, et oppiiko tässä oikeesti, et etitäänkö me oikeesti oikeista asioista sitä tietoa. Ei se tuutori niinku siihen niin paljoa varmaan puutu. Pitäis sanoa et ollaanko me etitty oikeista asioista. Et jää vähän sellanen kuva, et onko tässä opittu oikeista asioista.”

Kaikki haastateltavista olisivat kaivanneet enemmän käytännön opiskelua kahdelle ensimmäiselle jaksolle. Haastateltavien mielestä tutoriaalien lopputuotoksena olisi voinut käyttää myös toiminnallista ratkaisua. Mielestämme tällainen toimintatapa olisi hyvä ottaa mukaan ongelmaperustaiseen oppimiseen heti alusta alkaen. Käytännössä tapahtuva oppiminen kohottaisi myös opiskelijoiden motivaatiota. Tutoriaaleissa auditiviset oppijat oppivat hyvin. Käytännössä tapahtuva lopputuotos antaisi myös visuaalisesti oppiville hyvän mahdollisuuden oppia paremmin.

”Ohjaamisen taitoja ja jotain, et ois ollu enemmän jo siellä liikkuvan lapsen kehityksessä sitä ohjaamista. Et ei ois tarvinu olla mi-

tenkään, et 4-5 kertaa viikossa, vaan kerran kaks kokeiltu sitä siellä. Et jos ongelmat on sitä, et lapset leikkii virikkeellisessä ympäristössä, niin me ois käyty silloin rakentamassa, et millainen on virikkeellinen ympäristö. Niin se ois ollu yks tiedonhaku, et me ois konkreettisesti nähty millainen on virikkeellinen ympäristö eikä vain pelkästään kuvasta.”

5.7 Kevään haastattelut

Kevään haastatteluiden tarkoituksena oli saada opiskelijoilta tietoa, miten ongelmaperustaisen oppimisen käyttöönoton prosessi oli kehittynyt. Näistä haastatteluista kävi selväksi, että suhtautuminen ongelmaperustaiseen oppimiseen oli muuttunut vuoden aikana. Opiskelijat olivat sisäistäneet kyseisen oppimismuodon paremmin ja siksi suhtautuminen oli positiivisempaa. Vastauksien mukaan tämä johtui suureksi osaksi siitä, että koko lukuvuoden opiskelijat ja opettajat olivat yhdessä kehittäneet opetusmuotoa sekä tutoriaalityöskentelyä. Tällainen opiskelijoiden mukaan ottaminen opetussuunnitelman kehittämiseen ja suunnittelemiseen on mielestämme erittäin tärkeää.

”Vaikka lukukauden alussa kaikille uusi opetussuunnitelma aiheutti enemmän tai vähemmän päänvaivaa, asiat ovat lähteneet toimimaan mukavasti. Varsinkin, kun ongelmista on puhuttu avoimesti ja suoraan. Tarkka suunnittelu opintojaksojen sisällöistä opetusmenetelmineen on avainasemassa, jotta tarkoituksenmukaista oppimista tapahtuisi. Opiskelijoiden osallistuttaminen, esim. seminaarien suunnittelu ja toteutus ovat hyviä isoja kokonaisuuksia, jollaisia kannattaisi sisällyttää joihinkin opintojaksoihin.”

Vastauksista huomaa, että lukuvuoden aikana opiskelijat ovat mieltäneet myös ongelmaperustaisen oppimisen tarkoituksen ja sen tuomat hyödyt. Osa haastateltavista ei kuitenkaan vielä kokenut täysin, että ongelmaperustainen oppiminen sopisi juuri heille oppimistyylinä.

”Edelleen olen sitä mieltä, että tämä on työelämälähtöistä ja kehittää monipuolisesti erilaisia taitoja, joita tarvitsee työelämässä ja ryhmätyöskentelyssä. Ongelmaperustainen oppiminen tukee

hyvin ajatusta nimenomaan osaamisen kehittämisestä ja osaamisperustainen opetussuunnitelmahan meillä on käytössä. Oppimista ja osaamista on niin vaikea mitata millään mittareilla, mutta koen, että tämä oppimistyyli sopii minulle.”

”Oikeastaan vasta nyt osaa katsoa koko vuotta ja omaa oppimista tarkemmin. Ongelmaperustainen oppiminen vaatii paljon itseopiskelua, mutta se sopii minulle, koska saan lukea ja hakea tietoa, milloin haluan ja eniten kiinnostavistani asioista. ”

”Eihän työelämässäkään kukaan tule luennoimaan, miten jokin asia hoidetaan, vaan sinä itse joudut etsimään ratkaisuja. Koen, että hakemalla itse tietoa asiat jää myös paremmin mieleeni, kuin opettaja x:n luennot.”

”Olen sisäistänyt omasta mielestäni PBL:n ja ymmärrän mihin sillä pyritään. Uskon, että PBL antaa hyvät lähtökohdat ja valmiudet työelämään, vaikka niitä asioita ei välttämättä heti omassa oppimisessa huomaisikaan. PBL menetelmä vaatii hieman kärsivällisyyttä ja periksi antamattomuutta, jotta se tuo tuloksia. Tutoriaaleissa esiintyvät haasteet kannattaa kohdata ja ratkoa yhdessä tiimin kanssa, eikä luovuttaa heti kun tuntuu vaikealta.”

Haastateltavat olivat saaneet laajempaa perspektiiviä ongelmaperustaisesta oppimisesta vuoden aikana. Siksi halusimmekin heidän arvioivan ja kertovan uudestaan kehitysideat kahdelle ensimmäiselle jaksolle. Joulukuun haastatteluissa vastaukset opiskelun aloituksesta olivat aika jyrkkiä ja kehitettävää aloitukseen oli opiskelijoiden mielestä paljon. Halusimme kysyä asiaa haastateltavilta uudestaan keväällä, että olisiko heidän näkemyksensä opiskelun alusta muuttunut. Haastateltavien mielipiteet kahdesta ensimmäisestä jaksosta eivät olleet muuttuneet kovinkaan paljoa joulukuun haastatteluista. Edelleen jaksoihin kaivattiin enemmän liikuntaa sekä tarkempaa ohjeistusta jaksojen sisällöstä ja ongelmaperustaisesta oppimisesta.

Johdatus liikunta-alan opintoihin jaksolla ensimmäisissä tutoriaaleissa yhden haastateltavan mielestä olisi hyvä painottaa tutoriaalissa yhtä asiaa kerrallaan, eikä yrittää opettaa uusille opiskelijoille koko tutoriaalityöskentelyä ker-

ralla. Tämä on mielestämme hyvä kehitysidea, johon voitaisiin päästä rakentamalla lukuvuoden alkuun helpompia ja yksinkertaisempia ongelmia.

”No ainakin meitä ohjeistettiin tähän uuteen opetussuunnitelmaan tosi huonosti, että minkälainen se on ja miten tutoriaaleissa tulee toimia. Vieläkin nään painajaisia ekasta tutoriaalista. Noniin tässä ongelma alottakkaahan”. Ollaan kyllä annettu palautetta ja uusia ykkösiä ohjeistetaan paremmin (ne tullee mm. kattoon meidän tutoriaalia), että pääsevät edes jotenkin kärryille.”

”Tutoriaalityöskentelyssä pitäisi painottaa kerrallaan vain muutamia asioita yhden syklin aikana, ei kaikkia. Tutoriaalityöskentely-demo uusille opiskelijoille.”

”Johdatus liikunta-alan opintoihin voisi sisältää edes hieman liikuntaan liittyviä asioita tai näkökulmia, jolloin ne tuntuisivat mielenkiintoisimmilta.”

Opiskelijoiden mielestä ongelmaperustainen oppiminen sopii hyvin liikunta-alalle. Heidän mielestään eri liikuntalajien oppiminen vaatii myös käytännön opetusta, jota heille oli opetettu työpajojen avulla. Osa haastateltavista kaipasi kuitenkin vielä enemmän vanhaa luentotyyppistä opettamista ja myös enemmän käytännön opettamista. Eräs haastateltavista oli mielestämme keksinyt tähänkin jo ratkaisun, sillä hänen mielestään esimerkiksi eri liikuntalajeja voi opiskella yhteistyössä opettajien ja toisten opiskelijoiden avustuksella. Näin opiskelija kasvattaa tietämystään liikunnasta omien kiinnostuksen kohteiden mukaan. Harjoitteluita opiskelijat pitivät erittäin tärkeänä ensimmäisellä lukuvuodella, sillä harjoitteluissa he pääsivät kokeilemaan käytännössä jo opittuja taitoja.

”Totta kai jotkut lajit vaativat opetusta, kuten uinti, jota meillä myös oli. Tunnit olivat kylläkin tiiviit, mutta uskonkin, että tuntien tarkoitus oli antaa virikkeitä oppilaille, jotka oman kiinnostuksen mukaan kehittivät taitoaan opettajan tai muiden oppilaiden avustuksella. Liikunta ala on jatkuvaa yhteistyötä, joten miksemme käyttäisi hyväksi muiden osaamista.”

”Käytännön opinnot kasaantuivat lähinnä pelkistä harjoitteluista, mikä oli hyvä sillä oppiminen tapahtui realistisessa toimintaympäristössä. Ensimmäisen vuoden harjoittelut olivat käytännön oppimisen kannalta kaikkein tärkeintä.”

Tutoriaalityöskentely on prosessi, joka on kehittynyt haastateltavien mielestä paljon alkuajoista. Tutoriaalityöskentelyn vaiheet olivat haastateltavien mielestä hyvin hallussa ja tiedonhauista oli tullut tehokkaampaa sekä järkevää. Haastateltavien sosiaalinen osaaminen, kuten palautteen antaminen ja toisten huomioon ottaminen, oli kehittynyt tutoriaaleissa jokaisella. Tällaiset asiat on tärkeää osata tulevassa työelämässä.

”Kehittynyt koko ajan. Myös oman roolin ja rohkeuden löytäminen kasvanut. Kaikki ovat kehittyneet ja tämä näkyy myös siinä miten luokasta on tullut yhtenäisempi ja puhallamme vahvemmin samaan hiileen.”

5.8 Tulosten hyödynnettävyys

Tuloksia on mahdollista hyödyntää ammattikorkeakoulujen liikunnanohjaajakoulutuksessa, joissa on käytössä tai tullaan ottamaan käyttöön ongelmaperustainen oppiminen. Tulokset voivat olla myös hyödynnettävissä ammattikorkeakoulujen muilla koulutusaloilla. Mielestämme haastatteluista saamiemme opiskelijoiden mielipiteiden avulla on mahdollista pystyä kehittämään ongelmaperustaisen oppimisen käyttöä ammattikorkeakouluissa. Kehitysideoiden avulla opetussuunnitelmaa voidaan muokata paremmaksi ja vielä sopivammaksi opiskelijoille. Kehittämällä opetussuunnitelmaa ja ongelmaperustaista oppimista taataan opiskelijoille paras mahdollisuus oppimiseen. Myös opettajan kannalta ongelmaperustaisen oppimisen kehittäminen on tärkeää, sillä silloin opettajille annetaan mahdollisuus kehittää itseään opettajina.

Mielestämme opiskelijoiden ja opettajien tulisi toimia yhdessä kehittäessään uutta opetusmuotoa. Näin opetusmuoto saataisiin sopimaan parhaalla mahdollisella tavalla liikunta-alalle. Tämä varmistaisi tulevaisuudessa uusien liikunnanohjaajaopiskelijoiden saavan hyvää opetusta ongelmaperustaista oppimista käyttäen.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksemme tavoitteena oli kerätä Rovaniemen ammattikorkeakoulun ensimmäisen vuoden (2012 aloittavien) liikunnanohjaajaopiskelijoiden kokemuksia ja kehitysideoita ongelmaperustaisesta oppimisesta. Haastateltavilta opiskelijoilta saimmekin hyviä parannusideoita, miten kehittää opetusmuotoa ja tutoriaalityöskentelyä.

Haastateltavina meillä oli neljä kokeneempaa (26-33v) ja neljä nuorempaa, juuri lukiosta valmistunutta opiskelijaa. Aineistoa analysoimalla huomasimme, että kokeneemmat opiskelijat olivat omaksuneet kyseisen opetustavan nuorempia paremmin. Tämä johtuu osaksi siitä, että osa heistä omaa jo aikaisempaa ammattikorkeakoulutusta. Nuorempien opiskelijoiden haastatteluvastaukset olivat osaksi hyvinkin jyrkkiä. He kokivat jotkin kahdella ensimmäisellä jaksolla opetettavat asiat jopa täysin turhaksi. Vastauksista huokui, että joidenkin opetettavien asioiden tavoitteet olivat jääneet heiltä ymmärtämättä. Tämä seikka laski selvästi heidän motivaatiotaan ja innostusta opiskelun alkuvaiheilla.

Mielestämme haastatteluiden pohjalta isoimmiksi asioiksi nousivat seuraavat asiat:

- Opiskelijat kokivat käytännön opiskelua olevan liian vähän, varsinkin opiskelun alkuvaiheilla
- Haastateltavilla oli opiskelun alkuvaiheilla jäänyt epäselväksi, miksi opiskellaan kyseisellä opetusmuodolla ja mitkä sen tavoitteet ovat. Myös tutoriaaliongelmiin tavoitteisiin opiskelijat kaipaivat selkeämpää ohjeistusta
- Haastateltavilla oli paljon mielipiteitä tutoriaalisyklaripituudesta ja loppututoriaalipituudesta
- Roolien merkitys tutoriaaleissa koettiin tärkeäksi ja siksi tiettyjen roolien työskentelyä voitaisiin kehittää
- Opiskelijat kokivat panostamisen ryhmäytymiseen tärkeäksi
- Opiskelijat kokivat tutoriaalityöskentelyn kehittämisen tärkeäksi

Jokaisen haastateltavan opiskelijan mielestä käytännön opetusta ja liikuntaa oli liian vähän koulun alkupuoliskolla. Tämä söi monelta opiskelijalta motivaatiota muista opiskeltavista asioista. Jokainen kouluun tullut oli olettanut, että käytännössä tapahtuvaa opetusta olisi enemmän. Pelkkä teoriaopetus koettiin väsyttäväksi. He kaipasivatkin edes silloin tällöin tapahtuvaa liikuntahetkeä. Mielestämme koulun alkupuoliskolle olisi hyvä saada jotakin käytännössä tapahtuvaa opetusta. Tällaista voisi esimerkiksi olla ihmisen anatomian opettaminen kuntosalin tiloissa.

”Ohjaamisen taitoja ja jotain, et ois ollu enemmän jo siellä liikkuvan lapsen kehityksessä sitä ohjaamista. Et ei ois tarvinu olla mitenkään et 4-5 kertaa viikossa, vaan kerran kaks kokeiltu sitä siellä. Et jos ongelmat on sitä et lapset leikkii virikkeellisessä ympäristössä, niin me ois käyty silloin rakentamassa et millainen on virikkeellinen ympäristö.”

Monet haastateltavista olivat kokeneet turhauttavaksi koulun alkupuoliskolla tapahtuvan opetuksen. Tämä saattaa johtua osaksi siitä, että uuden opetus-tavan tavoitteita ja hyviä puolia ei ollut omaksuttu. Ongelmaperustaisen oppimisen hyvien puolien havaitseminen saattaakin viedä aikaa, kuten muistijäljen säilyminen. Opiskelun edetessä kevättä kohti ryhmien tutoriaalityöskentely oli kehittynyt. Tämän huomasi kevään haastatteluiden materiaaleista. Opiskelijat olivat omaksuneet ongelmaperustaisen oppimisen ja sen tuomat hyödyt. Suhtautuminen uuteen opetusmuotoon oli paljon enemmän positiivisempaa kuin joulukuun haastatteluissa.

”Oppimista ja osaamista on niin vaikea mitata millään mittareilla, mutta koen, että tämä oppimistyyli sopii minulle.” (Kevät haastattelu)

”Kyllä tää nyt alkaa tuntua paremmalta! On vähä niinku tottunut jo tähän tyyliin opiskelemaan.” (Kevät haastattelu)

”Oikeastaan vasta nyt osaa katsoa koko vuotta ja omaa oppimista tarkemmin. Ongelmaperustainen oppiminen vaatii paljon itseopiskelua, mutta se sopii minulle, koska saan lukea ja hakea tie-

toa milloin haluan ja eniten kiinnostavistani asioista.” (Kevät haastattelu)

Haastateltavat kaipasivat selkeämpää punaista lankaa koulun aloitukseen. Heidän mielestään koulun aloittamisessa tapahtuvassa organisoinnissa olisi ollut kehitettävää. Opiskelijat kaipasivat opettajilta ongelmien yhteyteen selkeämpiä tavoitteita. Heille jäi monesti epäselväksi, miksi opettajatiimi oli valinnut juuri tämän ongelman tutoriaali aiheeksi, ja mitä siitä olisi pitänyt oppia. Tämäkin seikka oli parantunut kevättä kohti, mutta osalla haastateltavista oli vielä jäänyt epäselväksi ongelmien tavoitteiden tarkoitus.

”Alkuvaihe oli kovin sekava. Puhuttiin uudesta opsista, mutta ei ymmärretty mitä se tarkoitti. Arviointikriteeritkin tehtiin ilman tietoa, mitä pitäisi arvioida ja miten. Sama mitä opettajien kanssa puhuimme arviointiviikolla, aina ennen uutta opintojaksoa opettajat kaikki paikalle ja ohjeistus mitä on edessä, mitä meiltä vaaditaan ja onko jollaki kysyttävää.” (Kevät haastattelu)

”Myös tavoitteiden kertominen/asettaminen ja niiden kriittinen tarkasteleminen jälkeinpäin on mielestäni tärkeää.” (Kevät haastattelu)

Kahdessa ensimmäisessä jaksossa opiskelijoilla oli ollut yhden, kahden ja kolmen viikon mittaisia tutoriaalisyklejä. Osa koki yhden viikon mittaisen syklin itselleen sopivammaksi, kun taas toinen piti enemmän kahden viikon mittaisesta syklistä. Kaikki haastateltavista oli yhtä mieltä siitä, että kolmen viikon mittainen sykli oli turhan pitkä. Mielestämme parhaimmaksi kehitysideaksi nousi yhden ja puolen viikon mittainen sykli. Tällöin opiskelijat kerkeäisivät kunnolla tutustua tiedonhakuun vaadittaviin materiaaleihin ja silti heillä säilyisi miellyttävä työtahti. Tällöin asiantuntijaluennot voitaisiin järjestää toisen viikon lopussa, esimerkiksi keskiviikkona, torstaina tai perjantaina.

Osa haastateltavista koki loppututoriaaliin varatun 90 minuuttia liian lyhyeksi. He eivät kerinneet käydä kattavasti läpi tiedonhakuja, eikä vapaalle keskustelulle ja palautteelle jäänyt tarpeeksi aikaa. Myös lopputuotos oli heidän mielestään välillä ajan puutteen vuoksi hieman hätäisesti tehty. Mielestämme loppututoriaaliin voisikin varata kaksi 90 minuutin mittaista tuntia resurssien

näin salliessa. Tämä varmistaisi sen, että lopputuotos olisi huolellisemmin tehty ja vapaalle keskustelulle sekä kysymyksille jäisi tarpeeksi aikaa. Kahdesta 90 minuutin mittaisesta tunnista toisen voisi käyttää myös käytännössä tapahtuvaan lopputuotoksen tekemiseen.

”Niin meillä ois pitäny olla kaks tuntia siihen keskusteluun ja sit pelkästään sen käsitekartan tekemiseen yks tunti. Et jos on pitkä tutoriaali niin ei se tunti 45 riitä silloin mitenkään. Siinä joutuu sit hyppimään monen vaiheen yli. Ku silloin herää tosi paljon keskustelua.” (Joulukuu haastattelu)

Opiskelijoille oli muodostunut tietyt roolit tutoriaaleissa. He kokivat haasteelliseksi saada kaikki ryhmän jäsenet mukaan yhteiseen keskusteluun. Kaikki haastateltavat pitivät tärkeänä koulun alkupuoliskolla tehtyjä ryhmäytymisharjoituksia. Näiden harjoitusten avulla opiskelijat olivat tutustuneet toisiinsa ja pääsivät näin paremmin sisälle ryhmään. Varsinkin reissu Miekojärvelle oli koettu ryhmää yhdistäväksi asiaksi. Ryhmään kuulumisen tunne on tärkeää ongelmaperustaisessa oppimisessä. Tällöin opiskelija uskaltaa tuoda oman mielipiteensä esille halutessaan. Tällainen reissu ja muutkin ryhmäytymisharjoitukset kannattaa siis ehdottomasti säilyttää opetussuunnitelmassa.

Tarkkailijan rooli tutoriaaleissa nousi monesti esille analysoidessamme aineistoa. Haastateltavista kukaan ei ollut oikein tyytyväinen tarkkailijan antamaan palautteeseen. He olisivat kaivanneet palautetta kesken tutoriaalin eikä vain tutoriaalin lopussa. Haastateltavat kaipasivat myös tarkkailijalta yksityiskohtaisempaa palautetta ja enemmän ryhmän sisäistä työskentelyä kehittävää palautetta. Kehitysideoiksi aineistosta nousi mielestämme, että tarkkailijalla olisi hyvä olla jonkinlaiset kriteerit, jonka pohjalta palautetta annettaisiin. Kevään haastatteluista huomasimme, että yksilöt kokivat kehittyneensä palautteen annossa vuoden aikana. Heidän sosiaalinen osaaminen ja ryhmätyöskentely olivat parantuneet, joten näihin ongelmaperustaisen oppimisen tuomiin hyötyihin oli päästy jo ensimmäisen lukuvuoden aikana.

”Palautteen antoni on muuttunut kriittisemmäksi ja ryhmän työskentelyssä eniten tullut lisää keskustelua ja väittelyitä. Ryhmän jäsenet uskaltavat tuoda esille omia mielipiteitään ja kyseenalaistaa asioita.” (Kevät haastattelu)

Haastatteluvastauksista nousi yhdeksi aiheeksi opettajan rooli tutoriaaleissa. Opiskelijat kokivat, että opettajien toiminta tutoriaaleissa tulisi olla yhtenäisempää. Näin opiskelijoiden olisi helpompaa työskennellä tutoriaaleissa opettajan vaihtuessa. Opiskelijat vaihtoivat tutoriaaliryhmää joulun jälkeen ja keväällä tehdyistä haastatteluista kävi ilmi, että ryhmien vaihto oli hieman haasteellista. Tämä johtui siitä, että vanhassa ryhmässä oli ollut erilaiset toimintatavat kuin uudessa. Myös tutoriaaliopettajat vaihtuivat ryhmien vaihtuessa, ja tämä koettiin vaikeaksi. Uusi opettaja toi mukanaan uuden toimintatavan. Mielestämme tutoriaaliryhmien vaihtuessa olisi hyvä käydä alussa läpi yhteiset toimintatavat sekä pelisäännöt. Ryhmän vaihtuessa voisi tehdä jonkin ryhmäytymisharjoituksen, jolloin opiskelijat pääsisivät paremmin sisälle uuteen ryhmään.

”Opettajille samanlaiset toimintatavat tai jonkinlaiset ohjeet, miten tutoriaaleissa ohjeistaa meitä. Tämä helpottaisi huomattavasti tutoriaalityöskentelyä. Ottaa päähän, kun tutoropettaja sanoo ettei käsitekarttaa voi noin tehdä, kun taas edellinen on opettanut tekemään sen juurikin niin.” (Kevään haastattelu)

Joulukuussa ja toukokuussa tehdyistä haastatteluista voidaan vetää johtopäätös, että kehittämällä tutoriaalityöskentelyä opiskelijat suhtautuvat paremmin ongelmaperustaiseen oppimiseen. Läpi vuoden tehty kehitysprosessi yhdessä opettajien kanssa oli saanut opiskelijat ymmärtämään paremmin uuden opetusmuodon tavoitteet sekä sen tuomat hyödyt. Suurin osa haasteltavista piti tätä opetustyyliä itselleen sopivana ja saavuttavansa sen avulla hyvät oppimistulokset. Ongelmaperustainen oppiminen on vielä nuori opetusmuoto liikunta-alalla, mutta kehittämällä koko ajan opetussuunnitelmaa saadaan liikunnanohjaajaopiskelijoista entistä ammattitaitoisempia.

LÄHTEET

- Atjonen, P – Uusikylä, K. 2005. Didaktiikan perusteet. 3. Uudistettu painos. Helsinki: WSOY.
- Boud, D – Feletti, G. 2000. Ongelmalähtöinen oppiminen, uusi tapa oppia. Helsinki: Hakapaino.
- Heikinaho-Johansson, P – Huovinen T. 2007. Näkökulmia liikuntapedagogiikkaan. 2. uudistettu painos. Helsinki: WSOY.
- Kasvatus ja aika 2010. Poikela, S - Poikela, E. Ongelmaperustainen pedagogiikka eilen, tänään ja huomenna. Osoitteessa http://www.kasvatus-ja-aika.fi/site/?lan=1&page_id=354. 4/2010.
- Loppela, K. 2009. ”Ryhmässä oppiminen - tehokasta ja hauskaa”, Arviointitutkimus PBL –pedagogiikan käyttöönotosta fysioterapeuttikoulutuksessa Seinäjoen ammattikorkeakoulussa 2005-2008. Osoitteessa http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/6835/Loppela_SeamkA7.pdf?sequence=1. 26.09.2012.
- Lähteenmäki, M. 2006. Asiantuntijuuden kehittyminen ongelmaperustaisessa pedagogiikassa fysioterapeuttikoulutuksessa. Akateeminen väitöskirja. Tampere: Juvenes Print.
- Nummenmaa, A – Poikela, E. 2006. Understanding Problem-Based Learning. Tampere: Juvenes Print.
- Poikela, E – Poikela, S. 2005. Ongelmista oppimisen iloa, ongelmaperustaisen pedagogiikan kokeiluja ja kehittämistä. Tampere: Vammalan Kirjapaino.
- Poikela, E. 2002. Ongelmaperustainen pedagogiikka, teoriaa ja käytäntöä. Tampere: Juvenes Print.
- Rovaniemen ammattikorkeakoulu. Opetussuunnitelma 2012 – 2015. Liikunnan ammattikorkeakoulututkinto.
- Tuomi, J. – Sarajärvi, A. 2004. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino.

LIITTEET

Haastattelurunko

Liite 1

Haastattelukysymykset kevät

Liite 2

Haastattelurunko:

Liite 1

Opiskelijan tausta:

- Millainen opiskelija olet?

Johdatus

- Kerro johdatusjaksosta: Johdatus liikunta-alan opintoihin
- Kerro ryhmäytymisestä
- Miten se onnistui?
- Millaisia uusia asioita opit ryhmäytymisestä?
- Kehitysideoita ryhmäytymiseen?

Valmiudet opiskeluun

- Millaisia valmiuksia sait opiskeluun, entä PBL:n (oliko helppo alkaa toimimaan pbl:lla)
- Mitä olisit kaivannut lisää johdatusjaksoon?
- Kehitysideoita?
- Miten koit jakson selkeyden?

Liikkuvan lapsen kehityksen tukeminen

- Kerro jaksosta
- Miten ongelman valinnat onnistuivat mielestäsi?
- Kerro ajankäytöstä, tiedonhaut? Tarpeeksi aikaa?
- Asiantuntijaluennot? Miten asiantuntijaluennot mielestäsi toimivat?
- Ryhmän sisäinen työskentely, ilmapiiri?
- Miten koit jakson selkeyden? Johdonmukainen?

Syklisen eteneminen

- Ongelmien selkeys, oliko helppo lähteä työskentelemään?
- Puheenjohtajan toiminta, tarkkailija, sihteeri, roolit selvillä? onnistuiko kaikilta?
- Ryhmän osallistuminen tutoriaalissa? Miten saa kaikki osallistumaan?
- Miten tiedonhaut onnistuivat?
- Opettajan rooli, antoiko tietoa, pimitikö, eri opettajien tavat/vaikutus

- Päättötutoriaalin onnistuminen?
- Käsitekartta ja lopputuotos? onko käsitekartta hyvä pedagoginen ratkaisu, keksi yksi uusi idea

Kehitysideat kokonaisuuteen?

- Avointa keskustelua

1. Miten koet NYT opiskelun alkuvaiheen? Mitä muutettavaa? Mitä hyvää?
2. Miten kehittäisit kahta ensimmäistä jaksoa?
3. Oletko sisäistänyt ensimmäisen opiskeluvuoden aikana ongelma-perustaisen oppimisen? Koetko, että tällä oppimistyyllillä voidaan päästä hyviin oppimistuloksiin? Perustele.
4. Mitä olet mieltä liikunnan opiskelusta ongelma-perustaisen oppimisen avulla?
5. Onko tutoriaalityöskentely sinun osaltasi jotenkin muuttunut vuoden aikana alkuvaiheista? Entä miten tutoriaaliryhmäsi työskentely?
6. Koetko käytännön taitosi karttuvan ongelma-perustaisen oppimisen avulla? Miten mahdollisesti kehittäisit käytännön opiskelua?
7. Onko sinulla herännyt ideoita miten ongelma-perustaista oppimista voisi jotenkin parantaa? Vapaa sana: